

پیوست:

شماره:

تاریخ:

بیمه بیکاری، شرایط و مقررات آن

در میان کشورهای خاورمیانه، ایران سومین کشوری است که برای افراد تحت پوشش قانون کار و قانون تأمین اجتماعی خود، بیمه بیکاری پیش‌بینی کرده است. بیمه بیکاری یکی از پوشش‌های بیمه تأمین اجتماعی است و برای حمایت از افرادی که بدون اراده خود و به صورت موقتی کار خود را از دست داده‌اند در نظر گرفته شده است.

این قانون مشتمل بر ۱۴ ماده در تاریخ ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

علل بیکاری در قانون بیمه بیکاری

۱. تغییر ساختار اقتصادی کارگاه (تعطیلی بخشی از کارگاه به دلیل ورود تکنولوژی‌های روز)
۲. حوادث غیرمترقبه (سیل، زلزله، آتش‌سوزی، کرونا)
۳. اخراج در اثنای قرارداد (کارگران قرارداد کار معین در اثنای قرارداد با رأی مراجع حل اختلاف و یا کارگران فصلی فقط در اثنای فصل قرارداد)
۴. اتمام قرارداد

نکته: مدت‌زمان استفاده از بیمه بیکاری جزو سوابق خدمتی افراد محاسبه می‌شود.

شرایط دریافت بیمه بیکاری تأمین اجتماعی

۱. فرد متقاضی، مشمول قانون کار و تأمین اجتماعی باشد.
۲. فرد بیمه‌شده، بدون میل و اراده خود بیکار شده باشد.
۳. در حال حاضر آماده‌به‌کار باشد.
۴. بیمه شده در آخرین محل کار خود حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد. (با رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری، کارگرانی که با ماهیت کار دائم فعالیت می‌کردند، دیگر برای دریافت بیمه بیکاری نامه عدم نیاز نمی‌خواهند)
۵. بیمه‌شده باید در دوره‌های کارآموزی و سوادآموزی شرکت نماید. این کلاس‌ها از طرف ادارات کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی برگزار می‌شود، شرکت نماید. او باید هر دو ماه یک‌بار، گواهی حضور در این کلاس‌ها را به شعب تأمین اجتماعی ارائه دهد.

پیوست:

شماره:

تاریخ:

شرایط بالا معمولاً به دلایلی مانند: تغییر ساختار سازمانی، وقوع حوادث غیرمترقبه چون سیل، زلزله، آتش‌سوزی و جنگ محقق می‌شود. دلایل گفته شده باید به تأیید وزارت‌خانه و شورای عالی کار برسد. اگر فردی مطابق آنچه بیان شد، بیکار موقت تلقی شود، آنگاه می‌تواند از مزایای بیمه بیکاری استفاده کند.

نکته: نمایندگان اداره تعاون، کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی، مرجع تصمیم‌گیری در تشخیص و تأیید شرایط گرفتن بیمه بیکاری فرد هستند. از این رو به این بیمه، بیمه بیکاری تأمین اجتماعی هم می‌گویند.

حق بیمه بیکاری

حق بیمه بیکاری ۳ درصد از دستمزد بیمه‌شده است که توسط کارفرما پرداخت می‌شود. مبلغی که به‌عنوان حقوق بیکاری به این افراد داده می‌شود، معمولاً ۵۵٪ متوسط حقوق سه ماه اخیر آن‌ها (بدون در نظر گرفتن بن و حق مسکن) در زمانی است که مشغول به کار بوده‌اند. البته در صورتی که فرد بیکار شده سرپرست خانوار باشد به‌ازای هر نفر ۱۰٪ به این مبلغ اضافه می‌شود و این افزایش فقط برای ۴ نفر انجام می‌شود.

$$\left[\begin{array}{l} \text{میانگین دستمزد روزانه 90} \\ \text{روز آخر بیمه پردازی} \\ \text{قبل از تاریخ بیکاری} \end{array} \times 30 \times 55\% \right] + \left[\begin{array}{l} \text{تعداد عائله} \\ \text{تا 4 نفر} \end{array} \times 10\% \times \text{حد اقل دستمزد سال} \right]$$

نکته: مبلغ بیمه بیکاری نباید کم‌تر از پایین‌ترین میزان دستمزد مصوب سالانه شورای کار باشد. همچنین این مبلغ نباید بالاتر از ۸۰ درصد دستمزد متقاضی بیمه بیکاری تعیین شود.

افراد تحت تکفل بیمه بیکاری شامل افراد زیر است:

- همسر (زن یا شوهر)
- فرزندان مؤنث مجرد و فاقد حرفه و شغل
- پدر و مادری که سنشان بیش از ۶۰ سال باشد و پزشک معتمد سازمان تأمین اجتماعی، کارافتادگی آن‌ها را تأیید نماید و فرد مشمول بیمه بیکاری عهده‌دار معاش آن‌ها باشد.
- فرزندان مذکر با سن کمتر از ۱۸ سال یا پزشک معتمد سازمان تأمین اجتماعی از کارافتادگی آن‌ها را تأیید نماید یا صرفاً در حال تحصیل باشند.
- خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرایط مربوط به فرزندان مؤنث و مذکر

پیوست:

شماره:

تاریخ:

بیمه بیکاری شامل چه کسانی نمی شود؟

مطابق آنچه در بخش شرایط استفاده از بیمه بیکاری گفته شد؛ موارد زیر مشمول دریافت بیمه بیکاری نمی شوند:

- بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی، مشمول بیمه بیکاری نمی شوند.
- صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری، مشمول بیمه بیکاری نمی شوند.
- اتباع خارجی مشمول بیمه بیکاری نمی شوند.
- کسانی که به هر دلیل استعفا داده اند.
- کسانی که به هر دلیل ترک کار کرده اند.
- افرادی که کارفرما حق بیمه بیکاری آنها را پرداخت نکرده باشد.
- در قراردادهای کار معین قرارداد در موعد مقرر خاتمه یافته باشد. (مثل پروژه های عمرانی)

سقف پرداخت بیمه بیکاری

مدت زمانی که فرد می تواند از بیمه بیکاری استفاده کند، به سابقه پرداخت حق بیمه و وضعیت تأهل بیمه شده، بستگی دارد. این محدوده زمانی بین ۶ تا ۵۰ ماه متغیر است. سقف پرداخت بیمه بیکاری برای متأهلین و متکفلین ۵۰ و مجردها ۳۶ ماه تعیین می شود.

جدول مدت پرداخت بیمه بیکاری

حداکثر مدت استفاده از مقرری بیمه بیکاری جمعاً با احتساب دوره های قبلی

مدت پرداخت بیمه بیکاری		
سابقه پرداخت حق بیمه	بیمه شدگان مجرد	بیمه شدگان متأهل
از ۶ ماه تا ۲۴ ماه	۶ ماه	۱۲ ماه
از ۲۵ ماه تا ۱۲۰ ماه	۱۲ ماه	۱۸ ماه
از ۱۲۱ ماه تا ۱۸۰ ماه	۱۸ ماه	۲۶ ماه
از ۱۸۱ ماه تا ۲۴۰ ماه	۲۶ ماه	۳۶ ماه
۲۴۱ ماه به بالا	۳۶ ماه	۵۰ ماه

نکته ۱: بیمه شدگان بالای ۵۵ سال، واجد دریافت بیمه بیکاری هستند که حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند.

نکته ۲: محدوده زمانی مجاز برای دریافت بیمه بیکاری تا سن بازنشستگی فرد بیمه شده است.

پیوست:

شماره:

تاریخ:

نکته ۳: مدت استفاده از بیمه بیکاری هر سال افزایش دارد.

استثنائات بیمه بیکاری:

- کارگر با میل و رضایت شخصی، شغل را ترک نماید. (اگر در طول پروسه دریافت بیمه بیکاری، مشخص شود که شخص با میل و اراده خود بیکار شده است، ضمن قطع پرداخت مقرری، مبالغ مربوطه از او مسترد خواهد شد.)
- کارگر استعفا دهد.
- قرارداد در موعد مقرر خاتمه یافته باشد.
- اگر کارفرما، کارگر را به خاطر کوتاهی در انجام وظایف محول شده یا قانون شکنی و نقض آیین نامه های انضباطی کارگاه اخراج نماید و این اخراج به تأیید مراجع حل اختلاف رسیده باشد، کارگر مستحق دریافت حقوق این بیمه نمی شود.

شرایط لغو بیمه بیکاری را در زیر مشاهده می کنید:

- بیمه شده فوت کند.
- بیمه شده مجدداً به کار اشتغال یابد.
- بیمه شده مستمری بازنشستگی دریافت کند یا دچار از کارافتادگی کلی شود.
- مدت زمانی تعلق بیمه بیکاری به فرد به اتمام برسد.
- دریافت کننده حقوق بیمه بیکاری از پذیرش شغل تخصصی خود یا شغل مشابه پیشنهادی خودداری نماید.
- فرد بیکار دریافت کننده مقرری بیمه بدون دلیل موجه از حضور در دوره های کارآموزی خودداری نماید.

علیرضا عینکیان – گروه مشاوران پرهام